

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 75/2011-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. februára 2011 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti P., s. r. o., B., zastúpenej Mgr. J. H., pre namietané porušenie jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 12 CoE 135/2009-27 z 18. novembra 2009 a sp. zn. 43 CoE 8/2010 z 21. októbra 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. februára 2011 doručená sťažnosť spoločnosti P., s. r. o., B. (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dodatkový protokol“) uzneseniami Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 12 CoE 135/2009-27 z 18. novembra 2009 a sp. zn. 43 CoE 8/2010 z 21. októbra 2010.

Zo sťažnosti vyplýva, že «Sťažovateľ je právnickou osobou, založenou podľa slovenského práva; v rámci svojej podnikateľskej činnosti zaoberá inter alia poskytovaním úverov z vlastných zdrojov.

Na základe Zmluvy o úvere (ďalej len „Zmluva“) zo dňa 21. 03. 2003 poskytol Sťažovateľ dlžníkovi meno, priezvisko: I. K., bytom D. (ďalej len „dlžník“) úver vo výške 165,97 Eur (t. j. 5000,02 Sk). Zmluva o. i. obsahovala ustanovenia týkajúce sa povinnosti dlžníka z tohto úverového vzťahu t. j. povinnosť vrátiť sumu poskytnutého úveru a ďalšie poplatky. Dlžník bol povinný uhrádzať sťažovateľovi poskytnutý úver v 12-ich dvojtýždňových splátkach v sume 21,24 Eur (639,88 Sk) dvojtýždenne od 04. 04. 2003.

Na zabezpečenie úveru bolo účastníkmi zmluvného vzťahu t. j. medzi sťažovateľom a jeho dlžníkom dojednané priamo v Zmluve, že splnomocnený zástupca dlžníka, ktorý bol priamo v Zmluve určený je oprávnený, v prípade, ak dlžník neplní svoje povinnosti, ktoré mu zo Zmluvy o úvere vyplývajú, vykonať právne úkony, najmä podpísať notársku zápisnicu o uznaní dlhu. Takáto notárska zápisnica má povahu exekučného titulu.

Dlžník neuhradil dve po sebe idúce splátky, čím sa dostal do omeškania so splácaním úveru, čím sa stal v zmysle Všeobecných podmienok poskytnutia úveru, úver okamžite splatný. Dňa 29. 11. 2003 bola notárom spísaná notárska zápisnica; notárska zápisnica bola podpísaná určeným splnomocneným zástupcom dlžníka.

Dňa 13. 02. 2004 bol podaný návrh na výkon exekúcie súdnemu exekútorovi. Súdny exekútor následne na základe poverenia udeleného Okresným súdom Zvolen (ďalej len „Okresný súd“) dňa 03. 03. 2004 začal nútený výkon rozhodnutia, t. j. exekúcia.

Dňa 04. 09. 2007 podal sťažovateľ návrh na zmenu súdneho exekútora, ktorému bolo udelené dňa 03. 03. 2004 poverenie na výkon exekúcie.

Okresný súd ako súd vecne a miestne príslušný na rozhodovanie o exekučnej agende z vlastného podnetu „ex officio“ bez akéhokolvek dokazovania, či predchádzajúcej výzvy k vyjadreniu sa účastníkom k návrhu súdu na neprípustnosť vykonávacieho konania

uznesením zo dňa 09. 07. 2009, sp. zn. 11Er 413/2004-18 vyhlásil exekúciu za neprípustnú. O návrhu na zmenu súdneho exekútora Okresný súd nerozhodol.

Sťažovateľ podal dňa 30. 07. 2009 odvolanie proti uzneseniu Okresného súdu.

Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „Krajský súd“) ako súd odvolací uznesením zo dňa 18. 11. 2009 potvrdil uznesenie Okresného súdu zo dňa 09. 07. 2009 ako vecne a právne správne.

Okresný súd následne uznesením zo dňa 25. 03. 2010 exekučné konanie zastavil. Sťažovateľ podal dňa 17. 06. 2010 odvolanie proti uzneseniu Okresného súdu. Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací uznesením zo dňa 21. 10. 2010 potvrdil uznesenie Okresného súdu zo dňa 25. 03. 2010 ako vecne a právne správne...

Ako vyplýva z vyššie uvedeného skutkového stavu okresný súd vydal poverenie, t. j. riadne preskúmal exekučný titul pred vydaním poverenia na zahájenie exekúcie. Týmto svojím postupom okresný súd vytvoril sťažovateľovi i povinnému právnu istotu a súčasne legitímne očakávanie sťažovateľa užívať svoj majetok – pohľadávku posilnenú ochranou súdom v rámci dozoru nad núteným výkonom práva, tzv. exekúciou voči majetku povinného.

Následne okresný súd z vlastného podnetu, t. j. bez podnetu exekútora, sťažovateľa alebo povinného (jediných oprávnených účastníkov exekučného konania podľa § 37 EP) a súčasne bez zákonného zmocnenia, kedy exekučný poriadok nepripúšťa zahájenie konania o vyhlásení neprípustnosti exekúcie bez návrhu, zahájil konanie na vyhlásenie neprípustnosti a následne konanie na zastavenie exekúcie, pričom pred zahájením týchto konaní neposkytol účastníkom exekučného konania vyjadriť sa k zahájeniu konania na vyhlásenie neprípustnosti exekúcie, či konaniu o zastavení exekúcie...

Domnievame sa, že cieľom oprávnenia súdu zahájiť konanie na zastavenie exekúcie bez návrhu vyplývajúce z príslušných ustanovení exekučného poriadku je chrániť verejný záujem ochraňujúci účastníkov exekúcie pred nezákonnou činnosťou exekútora v exekučnom konaní...

V tomto prípade okresný súd ani krajský súd neidentifikovali ochraňovaný verejný záujem, ktorý by bol akokoľvek nadradený (a) verejnému záujmu zachovania rovnosti práv účastníkov v exekučnom konaní a (b) zákonnej úprave, ktorá neposkytuje oprávnenie súdu zahájiť konanie na vyhlásenie neprípustnosti exekúcie bez návrhu, čo spôsobuje protiprávnosť zahájenia konania súdom bez návrhu.

Ďalším porušením okresného súdu a krajského súdu v priebehu konania na vyhlásenie neprípustnosti a následne konania na zastavenie exekúcie, vyplývajúce z odôvodnenia predmetných rozhodnutí, je vykonanie dokazovania z vlastného podnetu a bez znalosti vôle účastníkov konania, a to opätovným preskúmaním exekučného titulu a súvisiacich dokladov najmä predmetnej zmluvy o úvere. V priebehu týchto konaní súd nedal priestor na vyjadrenie účastníkom konania k vykonaným dôkazom ani nedal možnosť navrhnúť nové dôkazy v týchto konaniach, ktoré by zvrátili jeho rozhodnutie vyhlásiť exekúciu za neprípustnú a následne exekúciu zastaviť. Táto skutočnosť je významným porušením povinnosti súdu oboznámiť účastníkov konania o vykonaných dôkazoch a možnosti účastníkov sa k týmto vyjadriť alebo navrhnúť nové dôkazy...

Na záver okresný súd a krajský súd svojimi rozhodnutiami zlomili právnu istotu účastníkov exekúcie, teda povinného a aj sťažovateľa a aj ich oprávnené očakávanie užívať svoj majetok nastolený vydaním poverenia na vykonanie exekúcie bez splnenia zákonných povinností a porušením základných práv a slobôd ako sú popísané vyššie.

V nadväznosti na porušenie práva na spravodlivý proces krajský súd porušil svojím rozhodnutím právoplatne zastaviť exekučné konania voči povinnému aj právo sťažovateľa pokojne užívať svoj majetok.»

Sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že uzneseniami krajského súdu č. k. 12 CoE 135/2009-27 z 18. novembra 2009 a sp. zn. 43 CoE 8/2010 z 21. októbra 2010 bolo porušené jej právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a právo podľa čl. 1 dodatkového protokolu, aby uvedené uznesenia zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľka taktiež žiadala priznať primerané finančné zadost'učinenie v sume 247,95 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia v sume 49,26 €.

II.

Podľa čl. 124 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu uzneseniami krajského súdu č. k. 12 CoE 135/2009-27 z 18. novembra 2009 a sp. zn. 43 CoE 8/2010 z 21. októbra 2010.

1. Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ

mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť, pretože to kogentné ustanovenie § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde neumožňuje (napr. IV. ÚS 14/03, I. ÚS 110/03).

Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti zistil, že uznesenie krajského súdu sp. zn. 12 CoE 135/2009-27 z 18. novembra 2009 (ktorým potvrdil uznesenie prvostupňového súdu o vyhlásení exekúcie za neprípustnú) nadobudlo právoplatnosť ešte 12. januára 2010 a sťažovateľka sťažnosť ústavnému súdu doručila 11. februára 2011, teda zjavne po uplynutí zákonnej dvojmesačnej lehoty vyplývajúcej z § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Na základe uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako podanú oneskorene.

2. V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľka namietala porušenie označených práv uznesením krajského súdu č. k. 43 CoE 8/2010 z 21. októbra 2010 (ktorým potvrdil uznesenie prvostupňového súdu o zastavení exekúcie), pričom v relevantnej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia sa uvádza:

„Z predloženého spisu odvolací súd zistil, že uznesením súdu prvého stupňa č. k. 11 Er 413/2004-18 zo dňa 09. júla 2009 bola exekúcia podľa § 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku vyhlásená za neprípustnú z dôvodu, že oprávneným predložená notárska zápisnica nezodpovedá požiadavkám notárskej zápisnice ako exekučného titulu. Uznesenie súdu prvého stupňa o vyhlásení exekúcie za neprípustnú bolo uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici ako súdu odvolacieho č. k. 12 CoE 135/2009-27 zo dňa 18. novembra 2009 potvrdené, pričom odvolací súd sa s argumentáciou súdu prvého stupňa stotožnil. Obe uznesenia nadobudli právoplatnosť dňa 12. 01. 2010.

Nakoľko exekúcia v tomto prípade bola právoplatným rozhodnutím súdu vyhlásená za neprípustnú, súd prvého stupňa postupoval správne, keď v zmysle citovaného § 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku exekúciu zastavil.

Námietky oprávneného vznesené v odvolaní sú v tomto štádiu konania už právne irelevantné, odvolací súd sa nimi podrobne zaoberal v uznesení č. k. 12 CoE 135/2009-27 zo dňa 18. novembra 2009, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa o vyhlásení exekúcie za neprípustnú.

Odvolací súd preto považoval napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa vo výroku o zastavení exekúcie za vecne správne a podľa § 219 ods. 1 OSP ho potvrdil.“

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 299/07).

Ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01, I. ÚS 120/04).

Ústavný súd v danom prípade považoval za významné vyriešiť zásadný problém sťažovateľky, a teda či krajský súd rozhodujúci v rámci exekučného konania o odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu, ktorým bola exekúcia zastavená, mal právomoc skúmať prípustnosť exekúcie z hľadiska relevantnosti exekučného titulu (notárskej zápisnice).

Podľa § 58 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“) exekúciu možno zastaviť na návrh alebo aj bez návrhu. Zatiaľ čo dôvody, na základe ktorých všeobecný súd obligatórne zastaví exekúciu (§ 57 ods. 1 Exekučného poriadku) alebo na základe ktorých fakultatívne pristúpi k takémuto rozhodnutiu (§ 57 ods. 2 Exekučného poriadku), podrobne upravuje Exekučný poriadok, ustanovenie okamihu, kedy tak má alebo môže urobiť, nie je explicitne daný. Z uvedeného je potrebné vyvodit' záver, že všeobecný súd rozhodne o zastavení exekúcie kedykoľvek v priebehu konania, len čo zistí, že sú dané dôvody na ukončenie núteného vymáhania pohľadávky. To znamená, že všeobecný súd je povinný v priebehu celého exekučného konania ex officio skúmať, či sú splnené všetky predpoklady na vedenie takéhoto konania. Jedným z týchto predpokladov je aj relevantný exekučný titul. Bez jeho existencie nemožno exekúciu vykonať. Je preto ústavne akceptovateľný právny názor všeobecného súdu, že ak neexistuje relevantné rozhodnutie (notárska zápisnica), ktoré by bolo spôsobilé byť exekučným titulom, exekúcia je neprípustná, čo je dôvod na zastavenie exekučného konania.

Ústavný súd taktiež poukazuje na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý v rozsudku z 27. januára 2007 vydanom pod sp. zn. 3 Cdo/164/1996 publikovanom v Zbierke stanovísk a rozhodnutí pod č. R 58/1997 uviedol, že „súdna exekúcia môže byť nariadená len na základe titulu, ktorý je vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Ak bude exekúcia podľa titulu, ktorý tieto požiadavky nespĺňa, aj napriek tomu nesprávne nariadená, musí byť v každom štádiu konania i bez návrhu zastavená.“.

S prihliadnutím na postavenie ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia krajského súdu (aj okresného súdu), ako aj s poukazom na to, že obsahom práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (resp. základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy) nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Totožný záver prijal ústavný súd aj vo vzťahu k namietanému porušeniu práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, pretože absencia porušenia princípov spravodlivého súdneho konania vylučuje založenie sekundárnej zodpovednosti všeobecných súdov za porušenie základných práv sťažovateľky hmotnoprávneho charakteru, medzi ktoré toto právo nepochybne patrí (obdobne napr. III. ÚS 27/08).

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ústavný súd o ďalších nárokoch uplatnených sťažovateľkou v sťažnosti nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. februára 2011